

[illegible]

ПРОГРАМА
регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами
на території Марганецької міської територіальної громади Нікопольського
району Дніпропетровської області
на 2026-2027 роки

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

Назва програми	Програма регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами на території Марганецької міської територіальної громади Нікопольського району Дніпропетровської області на 2026-2027 роки
Замовник Програми	Управління капітального будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та комунального майна Марганецької міської ради
Розробник програми	Управління капітального будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та комунального майна Марганецької міської ради
Відповідальні та учасники програмних заходів	- Управління капітального будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та комунального майна; - суб'єкти підприємницької діяльності, громадські організації та об'єднання, комунальні підприємства
Мета програми	Зменшення кількості безпритульних тварин на території Марганецької міської територіальної громади на основі гуманного та відповідального ставлення до них, зменшення забруднення території міста відходами їх життєдіяльності, забезпечення поліпшення санітарно-епідеміологічного та екологічного стану в місті, підвищенні рівня безпеки і комфортності середовища існування людини та тварин.
Розділи Програми	1. Загальні положення 2. Мета Програми 3. Завдання Програми 4. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом 5. Обґрунтування шляхів і способів розв'язання проблеми 6. Ресурсне забезпечення Програми 7. Організація управління та контролю за ходом виконання Програми 8. Очікувані результати Програми
Термін реалізації програми:	2026-2027 роки

Основні джерела фінансування заходів програми	- місцевий бюджет; - інші джерела, не заборонені законодавством України (гранти, залучені кредити, добровільні внески, благодійна допомога, тощо)
Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми	Орієнтовний обсяг фінансування визначений у додатку 2 до рішення

1. Загальні положення

Програма регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами на території Марганецької міської територіальної громади Нікопольського району Дніпропетровської області на 2026-2027 роки (далі – Програма) розроблена у відповідності до Законів України «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про тваринний світ», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про ветеринарну медицину», «Про систему громадського здоров'я» та «Про захист населення від інфекційних хвороб».

Необхідність розроблення Програми викликана перебуванням великої кількості безпритульних тварин на території міста, що у свою чергу призводить до погіршення його санітарно-епідеміологічного та екологічного стану, якості життя мешканців і гостей міста, загибелі тварин та жорстокого поводження з ними.

Програма спрямована на цивілізоване вирішення цих ситуацій шляхом зменшення чисельності безпритульних тварин гуманними методами, а також донесення до суспільної свідомості населення стандартів гуманного поводження з тваринами.

Програма в своїй основній частині базується на ідеї стерилізації й супроводу безпритульних тварин (стерилізовані тварини, які повертаються до попереднього ареалу перебування, обов'язково повинні легко візуально ідентифіковуватися та знаходитися під опікою фізичної або юридичної особи) та вирішенні проблем з утриманням домашніх та інших тварин, що включає в себе заходи стосовно здійснення контролю за кількістю тварин шляхом ведення їх обліку та всебічного моніторингу, регулювання кількості безпритульних тварин шляхом їх відлову, стерилізації та утримання в притулках або міні-притулках.

Дія Програми передбачається протягом 2026–2027 років на території Марганецької міської територіальної громади.

Терміни у Програмі вживаються в такому значенні:

- гуманне ставлення до тварин – дії, що відповідають вимогам захисту тварин від жорстокого поводження і передбачають доброзичливе ставлення до тварин, сприяння їх благу, поліпшення якості їх життя тощо;

- безпритульні тварини – домашні тварини, що залишилися без догляду людини або утворили напіввільні угруповання, здатні розмножуватися поза контролем людини;
- супровід безпритульної тварини – забезпечення її біологічних, видових та індивідуальних потреб без зміни ареалу її перебування;
- притулок для тварин - спеціально обладнані території або приміщення призначені для утримання безпритульних тварин і мають відповідні дозволи санітарних і ветеринарних служб;
- ідентифікація тварин – присвоєння тварині особистого ідентифікаційного номера;
- облік безпритульних тварин – процес визначення та максимального збору ознак та первинних даних, що притаманні чи безпосередньо стосуються безпритульної тварини.
- тимчасова ізоляція тварин (карантинування) – тимчасове перебування тварин у пунктах (міні-притулках) до вирішення питань, пов'язаних із їх подальшим утриманням;
- карантинний майданчик – спеціально обладнані приміщення або частини приміщень, призначені для тимчасового утримання домашніх тварин у разі їх відлову чи тимчасової ізоляції;
- жорстоке поводження з тваринами – поводження з тваринами із застосуванням насильницьких методів, а також нацьковування однієї тварини на іншу, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, утримання тварин в умовах, які не відповідають фізіологічним та видовим особливостям;
- тварини, що визнані небезпечними – тварини, які вже проявили неспровоковану агресію до людей і тварин, що підтверджено відповідним протоколом (актом), складеним згідно з вимогами законодавства України;
- загублені і покинуті тварини – це одинокі, зазвичай породисті тварини, що мали господаря і дім, але з різних причин їх втратили;
- спадково вуличні тварини – це переважно безпородні тварини, що живуть зграями більш – менш постійного складу, на визначеній «своїй» території (будівельні майданчики, двори і т.д.), що забезпечує їх необхідними для життя умовами.
- спровокована агресія – агресивна поведінка тварини, викликана навмисними діями людини;
- шкода, заподіяна людині внаслідок агресивної або непередбачуваної дії тварини – шкода, яка призвела до погіршення фізичного або психічного здоров'я людини, ушкодження майна, якщо існує причинно-наслідковий зв'язок між дією цієї тварини і заподіяною шкодою.

2. Мета Програми

Основною метою Програми є зменшення кількості безпритульних тварин на території Марганецької міської територіальної громади на основі гуманного та відповідального ставлення до них, визначення прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, які опікуються безпритульними тваринами, залучення

відповідних виконавчих органів міської ради, служб, установ, комунальних підприємств до вирішення цих питань за умови відсутності чіткої нормативно-правової бази на державному рівні.

3. Завдання Програми

- проведення моніторингу діяльності, пов'язаної із безпритульними тваринами (збирання, аналіз та обробка даних про кількість, склад, ареал перебування тощо);
- створення більш комфортних умов для життя людей та гуманного середовища для існування тварин через значне зменшення чисельності безпритульних тварин;
- створення притулків та міні-притулків для безпритульних тварин;
- проведення наукових досліджень стосовно визначення об'єктів та категорій ризику, пов'язаних із безпритульними тваринами, з метою підготовки заходів щодо запобігання зооантропонозним захворюванням;
- розробка і впровадження системи масової стерилізації, щеплення, профілактичних обробок безпритульних тварин;
- розробка і впровадження заходів щодо підтримки супроводу безпритульних тварин протягом життя;
- розробка і впровадження системи інформаційно-просвітницьких заходів з населенням стосовно гуманного поводження з безпритульними тваринами, влаштування безпритульних тварин, пропагування стерилізації домашніх тварин тощо.

4. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом

4.1. Регулювання чисельності безпритульних тварин є багатопрофільною проблемою, що потребує залучення різних структур та організацій міста для її вирішення та планування на довгострокову перспективу. Як показує світовий досвід, масове знищення тварин може тривати нескінченно, не вирішуючи проблеми, та є економічно не вигідним – на місця вилучених тварин мігрують інші, заповнюючи «екологічні ніші» на вільних територіях. Слід наголосити на необхідності дотримання особистих прав людини на охорону здоров'я: не спостерігати за стражданнями, загибеллю безпритульних тварин внаслідок жорстокого поводження з ними. Зростання популяції бродячих собак і котів хвилює медиків і з іншої причини. Адже безпритульні тварини є разнощиками майже 300 різних небезпечних для людей захворювань. Це – сказ, лептоспіроз, захворювання шкіри, туберкульоз, кишкові паразити, тощо. Забезпечення належних умов утримання домашніх тварин та поводження з ними, регулювання чисельності безпритульних тварин повинно мати комплексний та науково обґрунтований підхід. Це має бути робота у різних напрямках, у якій повинні бути об'єднані зусилля небайдужих громадян, громадських

організацій, благодійних організацій, представників органів місцевого самоврядування та державних структур.

Проблема безпритульних тварин турбує керівництво міста, пересічних громадян, екологів, захисників тварин. При цьому у всіх єдина ціль – зробити так, щоб кількість безпритульних тварин на вулицях міста зменшилася, а методи досягнення цілі не суперечили принципам гуманізму. Масштаби проблеми полягають у тому, що популяція безпритульних тварин зростає з кожним роком.

4.2 Програмою передбачено створення ефективного механізму взаємодії виконавчих органів міської ради, відповідних служб, установ, комунальних підприємств, громадських організацій та фізичних осіб щодо регулювання кількості безпритульних тварин на основі гуманного поводження та відповідального ставлення до них.

4.3. Серед важливих факторів і проблем щодо регулювання чисельності безпритульних тварин на території Марганецької міської територіальної громади потрібно виділити такі:

4.3.1. Нормативно-правові: неврегульовані на нормативно-правовому рівні питання відлову, утримання, системи обліку, ідентифікації та супроводу безпритульних тварин, що знаходяться під опікою фізичної чи юридичної особи, а також механізми економічного забезпечення вирішення проблемних питань, пов'язаних із безпритульними тваринами.

4.3.2. Організаційно-економічні: відсутність притулків і міні-притулків, недостатній рівень прозорості системи фінансового забезпечення питання відлову та утримання безпритульних тварин у притулку за рахунок міського бюджету, непередбаченість видатків на розвиток системи заохочення фізичних осіб, що опікуються безпритульними тваринами, обліку, ідентифікації та супроводу безпритульних тварин, проведення тематичних інформаційно-просвітницьких заходів тощо.

4.3.3. Виробничо-технічні: недостатня комунальна виробничо-технічна база для ветеринарного обслуговування і післяопераційного утримання безпритульних тварин, транспортування, введення сучасних гуманних методів їх знерухомлення та відлову.

Останні роки чисельність безпритульних тварин регулювалася шляхом відлову, стерилізацією та поверненням до попереднього ареалу перебування, але незначний обсяг фінансування не дає суттєвих результатів. Таким чином, проблема не вирішується принципово, а чисельність безпритульних тварин не зменшується.

Враховуючи поділ безпритульних тварин на дві категорії:

- тварини загублені і покинуті;
- тварини спадково вуличні - слід зазначити, що Програма приділяє основну увагу другій категорії тварин, чисельність яких найбільша, пропонуючи принципово нові шляхи і методи, що унеможливають їх відтворення.

Проблема регулювання чисельності безпритульних тварин, яка утворюється за рахунок загублених і покинутих, потребує розробки інших програмних заходів, що є другим напрямком діяльності з охорони тварин.

Основними причинами появи безпритульних тварин на вулицях міста є:

- низький рівень культури населення щодо поводження з домашніми тваринами;
- відсутність обліку тварин, що належать власникам;
- недостатня робота з власниками тварин, у тому числі в адміністративно-правовому полі, і допомога в стерилізації для запобігання появі небажаного потомства;
- недосконала система пошуку загублених тварин;
- відсутність притулків.

Програма є науково обґрунтованою, ефективною, морально спроможною та враховує специфіку Марганецької міської територіальної громади.

5. Обґрунтування шляхів і способів розв'язання проблеми

5.1. Програмою передбачено проведення комплексу управлінських, економічних і правових заходів, спрямованих на зниження чисельності безпритульних тварин у місті гуманними методами, а саме:

- проведення моніторингу діяльності, пов'язаної з безпритульними тваринами;
- проведення масової стерилізації безпритульних тварин із поверненням їх до ареалу попереднього перебування і поступове, протягом декількох років, зниження їх кількості;
- організація відлову безпритульних тварин гуманним методом на основі новітніх технологій, кращого міжнародного досвіду та досвіду міст України, де вже впроваджено аналогічні програми;
- планування та вжиття щорічних протиепізоотичних заходів: обов'язкова вакцинація тварин, що випускаються на волю, від сказу, лептоспірозу та інших небезпечних хвороб, із вилученням агресивних і хворих тварин;
- проведення інформаційних заходів та навчально-просвітницької роботи.

5.2 Напрямки діяльності щодо забезпечення реалізації Програми:

5.2.1. Нормативно – технічне та методичне забезпечення виконання заходів Програми.

5.2.2. Проведення моніторингу діяльності, пов'язаної із безпритульними тваринами.

5.2.3. Створення притулку для утримання безпритульних тварин

5.2.4. Виконання заходів із відлову, стерилізації та супроводу безпритульних тварин, що знаходяться під опікою

5.2.5. Інформаційне забезпечення виконання заходів Програми та навчально-просвітницька робота

5.3. До виконання Програми можуть в установленому порядку залучатися підприємства і організації Марганецької міської територіальної громади, громадські організації (за згодою).

Перш за все, необхідно вивчити питання зменшення кількості безпритульних тварин гуманними методами на основі відповідних наукових досліджень для подальшого наукового обґрунтування планування заходів

регулювання чисельності цих тварин, вжиття протиепізоотичних заходів у місті.

5.4. Відлов безпритульних тварин

Відлов тварин може здійснюватися тільки персоналом, який має відповідну кваліфікацію і допуск, будь-якими нижченаведеними незабороненими засобами і методами, з дотриманням принципів моралі і виключаючи жорстоке поводження з тваринами, а саме:

- медикаментозний – введення до організму тварини спеціальних лікарських засобів (снодійного, транквілізаторного), що забезпечують знерухомлення тварини. Для цієї мети використовують приманки, шприци спеціальної конструкції;
- механічний – вилов тварин за допомогою спеціальних механічних пристосувань (згідно з чинним законодавством) або руками (тільки тварин, які визнані потенційно безпечними);
- комбінований – із застосуванням медикаментозного та механічного способів відлову.

Відловлені тварини транспортуються до місць утримання спеціально обладнаними автомобілями групою або індивідуально в клітках.

5.5. Карантинування відловлених тварин

Відловлені тварини підлягають карантинуванню протягом 10 днів на карантинному майданчику.

Під час карантинування тварини повинні утримуватися індивідуально в спеціально обладнаних вольєрах із забезпеченням повної ізоляції.

Тваринам під час карантинування повинні бути забезпечені необхідні біологічні, видові та індивідуальні потреби. Забороняється жорстоко поводитися з тваринами.

5.6. Стерилізація, вакцинація та профілактичні обробки безпритульних тварин

Безпритульна тварина, що знаходиться під опікою, підлягає обов'язковій стерилізації, вакцинації від інфекційних захворювань.

Ветеринарні процедури з тваринами, які можуть заподіяти їм біль, повинні провадитися в умовах знеболювання, за винятком тих процедур, що, відповідно до ветеринарних правил, виконуються без анестезії.

Після стерилізації тварина повинна забезпечуватися післяопераційним утриманням в установі ветеринарної медицини або притулку на термін, що встановлений за медичними показниками.

Стерилізація з післяопераційне утримання, вакцинація та профілактичні обробки безпритульних тварин провадитимуться в установах ветеринарної медицини (за згодою).

Після стерилізації і утримання тварини підлягають ідентифікації і можуть бути передані власнику, опікуну або повернуті до місця відлову. Винятком є тварини, які були вилучені у громадян за рішенням суду, – такі тварини можуть бути передані тільки іншим власникам.

У період утримання, для вирішення питання подальшого влаштування тварин, інформація про них подається до засобів масової інформації та громадських організацій, які опікуються долею безпритульних тварин.

Евтаназія безпритульної тварини проводиться в установах ветеринарної медицини або притулках виключно у разі травми або хвороби, що несумісні з життям, та у разі агресивності, що не підлягає корекції.

Рішення про необхідність евтаназії безпритульної тварини приймає спеціальна комісія, до складу якої обов'язково входять представники громадських організацій (за згодою) та опікун (за наявності).

Представники громадських організацій включаються до складу спеціальної комісії згідно чинного законодавства. Кожна громадська організація, яка зареєстрована на території Марганецької міської територіальної громади і займається діяльністю, пов'язаною з екологією, має право на представництво в комісії.

Забороняються негуманні методи евтаназії тварин. Приміщення, де проводиться евтаназія, повинно бути відокремлене від приміщення, де утримуються тварини.

5.7. Супровід безпритульних тварин

Супровід безпритульних тварини проводиться опікунами цих тварин, за активної підтримки громадських організацій Марганецької міської територіальної громади.

Після стерилізації тварини повертаються до ареалу колишнього перебування під опіку фізичної чи юридичної особи. Такі тварини, щеплені проти інфекційних захворювань, стають епізоотично безпечними та не дають приплоду. Через певний час починається значне природне зменшення їх чисельності. Заміщення «вибулих» тварин нестерилізованими неможливо, оскільки навколо вже стерилізовані зграї. Безпритульні тварини почнуть зникати з вулиць.

Реалізація Програми повинна здійснюватися гуманними методами, виключаючи жорстоке поводження з тваринами, відповідно до чинного законодавства України.

5.8. Інформаційне забезпечення виконання заходів Програми та навчально-просвітницька робота

Цей напрямок Програми передбачає наступні заходи:

- підготовка та проведення тематичних лекцій, семінарів, «круглих столів», конференцій та нарад із відповідними виконавчими органами міської ради, службами, установами, комунальними підприємствами, громадськими організаціями;
- проведення просвітницької роботи з населенням із питань, пов'язаних із гуманним ставленням до тварин;
- проведення навчання з підвищення кваліфікації спеціалістів із відлову безпритульних тварин, лікарів ветеринарної медицини тощо;
- видання та розповсюдження тематичних друкованих видань: буклетів, плакатів, пам'яток, серед опікунів безпритульних тварин та мешканців міста;
- розроблення та запровадження просвітницьких проектів у дитячих навчальних

зкладах щодо гуманного поводження з тваринами та захисту їх від жорстокого поводження;

- виготовлення та розміщення соціальної реклами (інформаційних носіїв, стендів, листівок, відео—, аудіороликів);
- участь в інформаційних кампаніях та культурно-масових заходах із залученням засобів масової інформації;
- проведення консультацій із населенням стосовно опіки над безпритульними тваринами, що перебувають на території міста;
- пропаганда гуманного поводження з безпритульними тваринами в засобах масової інформації.

6. Ресурсне забезпечення Програми

Фінансування заходів Програми здійснюється в межах коштів, передбачених у міському бюджеті на відповідний рік, коштів підприємств, установ, організацій, а також благодійних внесків, пожертв, коштів міжнародних фондів, організацій захисту тварин та інших джерел, не заборонених законодавством.

Заходи Програми та її ресурсне забезпечення здійснюються згідно з додатком.

7. Організація управління та контролю за ходом виконання Програми

7.1. Організація відлову.

Відлов безпритульних тварин провадиться виконавцем послуг із дотриманням принципів гуманності відповідно до цієї Програми та чинного законодавства.

Контроль за поводженням із тваринами під час відлову здійснюється розпорядником коштів та з можливим залученням представників громадських організацій.

Планування відлову безпритульних тварин проводиться згідно погодженого графіку. Позапланово можуть бути відловлені лише агресивні, травмовані та хворі тварини, які потребують ветеринарної допомоги або ізоляції.

Відлову підлягають безпритульні тварини. Собаки, за винятком залишених власниками на прив'язі, незалежно від породи, належності та призначення, в тому числі й ті, що мають нашийники з номерними знаками і намордники, але знаходяться без власника на вулицях, площах, ринках, у скверах, парках, садах, на бульварах, пляжах, у громадському транспорті, дворах та інших громадських місцях, вважаються безпритульними і підлягають відлову.

Не підлягають відлову тварини, які раніше були простерилізовані і повернуті до попереднього ареалу перебування та візуально ідентифіковані.

Місце випуску кожної окремої тварини після її стерилізації визначається виключно у відповідності до протоколу відлову.

7.2. Транспортування тварин

Транспортування відловлених безпритульних тварин повинно здійснюватися на спеціально обладнаних для розміщення тварин автомобілях. При завантаженні, транспортуванні і вивантаженні тварин повинні використовуватися пристрої і прийоми, що запобігають травмам, каліцтву або загибелі тварин.

Спецавтомобіль для транспортування безпритульних тварин повинен відповідати певним вимогам, тобто бути:

- технічно справним;
- укомплектованим набором переносних кліток для тварин. Підлога автомобіля має бути обладнана таким чином, аби на ньому могли вільно переміщуватися для завантаження та розвантаження мобільні міцні пронумеровані клітки. Клітки мають бути добре закріплені, аби не хитатися під час руху автомобіля, та відповідати вимогам стандартів та іншої технічної документації;
- обладнаним природною вентиляцією, забезпечувати безпеку, захист тварин від погодних умов;
- оснащеним чітко написаною назвою і телефонним номером підприємства;
- мати набір ветеринарних засобів для надання екстреної ветеринарної допомоги, затверджений ветлікарем;
- укомплектованим набором відповідного спецобладнання.

За необхідності, тварини повинні бути забезпечені питною водою. Не допускається евтаназія в спецавтомобілі.

Щодня, після кожного відлову і транспортування безпритульних тварин, кузов спецавтомобіля, а також устаткування і переносні клітки, миються та дезінфікуються.

Опікуни безпритульних тварин зобов'язані всіляко сприяти у виконанні заходів пов'язаних із відловом безпритульних тварин.

Власники об'єктів, що будуються, а також власники ринків, не повинні допускати постійного знаходження безпритульних тварин на території об'єктів.

8. Очікувані результати Програми

Очікувані результативні показники, що характеризують виконання Програми

№ п/п	Показники, що визначаються кількістю тварин	Одиниця виміру	Джерело інформації	Результат
1.	Кількість стерилізованих тварин	гол.	розпорядник коштів	120
2.	Кількість влаштованих тварин	гол.	моніторинг	50
3.	Зменшення кількості безпритульних тварин	%		30%

Реалізація Програми забезпечить поліпшення санітарно-епідеміологічного та екологічного стану в місті, а також певного соціального й економічного ефекту, який визначатиметься в:

- зменшенні чисельності безпритульних тварин;
- підвищенні рівня безпеки і комфортності середовища існування людини та інших тварин;
- забезпеченні суспільного спокою і підвищенні моральності;
- поліпшенні естетичного вигляду Марганецької міської територіальної громади;
- зниженні витрат на епідеміологічні заходи й лікування населення;
- зменшенні засмічення довкілля продуктами життєдіяльності тварин і зниженні витрат відповідних комунальних служб;
- зниженні аварійності на дорогах.

При поводженні з безпритульними тваринами слід керуватися вимогами та правилами гуманного ставлення, передбаченими законодавством України та цією Програмою.

Начальник управління капітального
будівництва, архітектури,
житлово-комунального господарства
та комунального майна
Марганецької міської ради

Євген ЄВДОКИМЕНКО